

V Praze dne 19. 8. 2019
Čj. OVA: 722/19

Stanovisko

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

I. Úvod

Těžištěm návrhu zákona je rozsáhlá novela zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, který je obecným předpisem pro správu daní. Novela je současně doplněna dílčími změnami několika dalších souvisejících zákonů, jedná se o

- zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon, ve znění zákona č. 183/2017 Sb.,
- zákon č. 80/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony.

K těmto souvisejícím zákonům a jejich dopadům nebyla RIA zpracována, protože předkladatel se dovolává Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace a blíže se nezabývá tématy, která jsou sice věcnou změnou, ale neznamenají významné dopady, případně se týkají parametrických změn, či jsou pouze úpravami legislativně technické povahy.

II. Připomínky a návrhy změn

Předkladatel v úvodu závěrečné zprávy uvádí, že

„vzhledem k tomu, že studie je v této fázi předkládána jako součást materiálu obsahující návrh zákona doprovázený důvodovou zprávou a předkládací zprávou, byla při zpracování finální podoby studie zvolena forma odkazu na texty obsažené v těchto dokumentech. Uvedené se týká zejména popisu existujícího právního stavu v dané oblasti. Takové řešení by mělo přispět k lepší celkové čitelnosti i materiální i ekologické úspoře tam, kde je materiál předkládán v listinném vyhotovení“.

Toto řešení však nerespektuje obecné zásady zpracování závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace (RIA), protože vše podstatné je v důvodové zprávě, která má 3 části a velmi mnoho údajů ve zprávě RIA chybí.

Zpráva z hodnocení dopadů regulace má čtyři témata:

Prvním tématem je podpora elektronizace, kde předkladatel zvolil dvě varianty a to variantu 0 – současný stav a variantu 1 – nově navrhovaný stav.

Základním nedostatkem tohoto přístupu je, že předkladatel se nezabýval dalšími možnostmi jako např. propracovanější využití datových schránek pro daňové účely, kterými jsou vybaveny všechny právnické osoby. Vybraná varianta je spíše určena pro daňové subjekty – fyzické osoby v rámci projektu MOJE DANĚ. Také uváděné náklady na úpravu informačních systémů jsou poměrně malé a bez podrobnější analýzy se o nich dočteme v důvodové zprávě na str. 47. Chybí jakákoli úvaha o efektivnosti dvojkolejnosti komunikace mezi plátcem/ poplatníkem daně a státem, tj. komunikace prostřednictvím datových schránek spravovaných Ministerstvem vnitra a vytvářením samostatné komunikace s Finanční správou. Pokud se chce čtenář dozvědět více údajů, musí do důvodové zprávy např. na str. 3, ale ani tato čísla nedávají informaci o tom, jak je dosavadní elektronická komunikace se správcem daně kvalitní a úspěšná vzhledem k celkovému počtu daňových subjektů. Podrobněji je téma rozvedeno v důvodové zprávě str. 22 – 26, kde se ukazuje, že jde především o komunikaci s fyzickými osobami jako daňovými subjekty. Text se však nezabývá otázkou, jak budou provázána data zaměstnavatelů jako plátců daní a následně o zaměstnancích jako poplatníků daně.

Druhým tématem je zjednodušení kontrolních postupů, zde jsou varianty 0 – zachování současného stavu, varianta 1 – zachování dvou druhů kontrolních postupů a jejich zjednodušení a varianta 2 – sjednocení postupu k odstranění pochybností a daňové kontroly do jediného postupu.

Předkladatel identifikuje dotčené subjekty – a to „daňový subjekt“, „třetí osobu“ a „správce daně“ definici těchto dotčených subjektů ve zprávě RIA celkem třikrát opakuje. Pokud si chceme udělat představu o počtu kontrol, musíme opět do důvodové zprávy na str. 8 a 9.

Třetím tématem je revize systému úroků, kde jsou opět jen dvě varianty – stávající a varianta navrhovaná. Jiné varianty nebyly uvažovány a chybí jakékoli mezinárodní srovnání se zeměmi EU, ze kterých by se dalo zjistit, zda navrhovaná varianta je skutečně optimální. Přehled všech sankcí je opět součástí důvodové zprávy na str. 10 – 18.

Čtvrtým tématem je vracení daňového odpočtu, které je svým dopadem na podnikatelský sektor velmi citlivým tématem. Zde jsou uvažovány opět 3 varianty: varianta 0 – stávající stav, varianta 1 – částečné stanovení daňového odpočtu, varianta 2 – záloha na daňový odpočet.

V hodnocení tohoto tématu se předkladatel zcela vyhnul dopadům, které jsou již v současnosti ze zavedení kontrolních hlášení známé a které byly uzákoněny právě pro snazší automatickou kontrolu zdanitelných plnění mezi plátcí DPH. Právě v kapitole hodnocení rizik daňových úniků chybí podrobnější analýza tohoto dopadu.

Pozitivní finanční dopad na státní rozpočet uvedený v důvodové zprávě na str. 49 je ve výši 20 mld. Kč pro rok 2020 z důvodu nevracení nadměrného odpočtu za měsíc říjen, zde se však neuvádí odhad částky, která bude jako záloha poskytnuta plátcům DPH i za měsíc říjen 2020.

III. Shrnutí připomínek Pracovní komise pro hodnocení dopadů regulace

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony** uplatňuje tuto **zásadní připomínku**:

Samotná předložená zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA) je chudá na vyčíslení dopadů a bez důkladného čtení důvodové zprávy nedává potřebnou informaci o dopadech tohoto zákona. Doporučujeme proto závěrečnou zprávu RIA dopracovat o potřebné údaje.

IV. Závěr

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **na základě posouzení zprávy z hodnocení dopadů regulace doporučuje** Legislativní radě vlády, **aby projednávání návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony přerušila za účelem přepracování návrhu předkladatelem ve smyslu výše uvedených zásadních připomínek.**

Vypracoval:

Ing. Jiří Nekovář, Ph.D.

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc.

v. r.

předsedkyně komise